

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A FŐISKOLAI MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, Főiskola.

Megjelen havonta két szám.

Felölő szerkesztő:

SZOMBATI SZABÓ ISTVÁN.

Társ-szerkesztők:

BALLAY GYULA, BODNÁR GÁBOR, GYÖRÉK JÓZSEF.

Kiadóhivatallal főnök: **Horkay Gyula.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 korona.

Fél évre 2 kor. 50 fill

Ifjúsági egyesületeknek 4 korona.

Főiskolai hallgatóknak 3 korona.

Egyes számú ára: 40 fillér.

L'âme en fleurs.

Az ifjú lélek az ifjúság legszőkébb éveiben téle van virággal. Az a kor ez, amidőn az ezernyi bimbó még nem feshetett ki teljesen azon a nagy fán, amelynek lélek a neve. Van valami rokonsága a léleknek azokhoz a gyümölcsfákhoz, amelyek előbb tárják ki rengő virágjaikat a tavaszi nap félénk csókjai felé, mint kinyitják zöld leveleiket. Előbb öltözik a fa a remények tarka ruhájába (hiszen a virág a jövő fá, ami még nincs meg, tehát remény), mint fedik el ágait a dolgozó munkás levelek. Így a lélek tenyésztete ezer édes légi virágzatot himbál hízelgő remények képiben. A komoly munkára termelt képességei csak később hajtanak ki.

Hanem a sok bimbó közül, amely még ki nem nyilva eltölti édes illatával ifjúságunkat, melyik fejlődik ki terméssé? Aggasztó kérdés, ami sok fiatal szívet tölt el szorongással. A bölcs természet — ez az igazi alma matér — itt is segélyünkre jó. Ne ijedjünk meg a sok reménytől, sok ideáltól. Le fog hervadni közülük nem egy, elfagyaszt belőlük az élet nagyon sokat. Mindegy! Az a vígasztalásunk mindég megmarad, hogy legalább voltak. Voltak álmunk, ha nem váltak is valóra. Nem a mi hibánk, hanem a tél, ha lefagyasztja a bimbókat. Az ifjú léleknek elég, ha létre hozza őket. Tehet róla a termőföld, ha a fagyok megölik a gazdag tenyésztetet, amelyet ő megfogant?

Ha szép a virágos mező, még szebb a virágjában álló lélek, l'âme en fleurs,

midőn a nagy Nietzsche kifejezése szerint a lélek maga is dalol bennünk. Álmok úszkálnak körülünk a levegőben, oly gyenge, oly légies szövettel, hogy amint kinyújtjuk feléjük a kezünket, megragadni csak egyet is, az egész hullámozó légi vár összeomlik, hogy újra szülessék még ragyogóbb színekkel. A mosoly ilyenkor egy-egy intelligens méhe s úgy száll le az ajakra, hogy igyék belülről a lélek nektáriumából. Igen, mert a lélek nem fér el bent, hanem kiárad az arc ragyogásán, a mosolyokon, a szemek tüzén át a világba. Minden nagy gazdagság fájdalom. Fájdalom a lélek túlsága is, amelynek az fáj, hogy nem talál elfogadót, akinek átadhatná magát.

A remények, vágyak, édes álmok ezt a buja tenyésztetét nevezem én a lélek virágjának. Virág, mert hiszen a jövő van benne. Mi a virág? Miért oly szép? A természettudomány a virágot úgy határozza meg, mint a jövő növényt, azt a szervet, amely különleges szerkezeténél fogva hivatva van a jövő növényi nemzedék létrehozására. Ekkor a növény, a virágban, egy percre legalább kilép az egyhangúságból, az örökös álomból és színekre fordítja le az életerő túlságát, amit az ifjú állat játéokra, ugrándozásra fordít le. Úgy tekinthető a virág a maga színes ruhájában, mint egy növényi menyasszony, amely színeivel akarja túltenni magát a társnőin.

Amit a virág színekre, illatokra fordít le, azt az emberi lélek álmokban, re-

ményekben adja vissza. A színek belső színekké finomúlnak, az illatok belső illatokká, vagy álmokká. Növény és ember egyugyanazon törvénynek engedelmeskedik s Emersonnak igaza van: The plants are imperfect men who moan for their imprisonment. (A növények tökéletlen emberek, akik sóhajtának bebörtönözöttségük miatt.) Nem vallja-e bennünk a rokonszenv az egység tudatát, vagy legalább érzetét? Mi az a rokonszenv, ami oda húz bennünket egy virághoz, pl. egy kedvelt virághoz? Ugy-e valami közös vonás bennünk és a növényben. Burns sírni tudott, ha ekéje egy aszfodélt kifordított s ki nem emlékeznék elérzékenyülve Moore kedves dalára a This the last rose of summer-re, vagy a mi imádandó Tompánk Őszi kikiricsére?

Nos, amint a növény kilép a virágban, rövid időre bár, a mindennapi egyhangúságból, épúgy lép ki az emberi növény is a reményekben, álmokban az egyetemes szürkeségből. Rövid időre bár, de színessé lesz az élet távlata az álmokban. És a színes mindég kedves. Épen az álom az, amely egy-egy merész képben határtalanná tágítja ki az élet egyébként szűk horizontját. Mondjuk, hogy szappanbúborék; mégis a szappanbúborék gyarló gömbjeiben egy olyan színvilág lebeg előttünk, amit máson nem látunk. A francia árnyaltság és finomság az ifjú lány lelkét így nevezi: une illusion blanche (fehér álom). Milyen legyen akkor az ifjú emberé? Une illusion colorée. Egy színes álom.

A nagyon nagy Pascal azt mondja egy helyütt: Az ember egy nádszál, de gondolkodó nádszál, (un roseau pensant.) Szomorú volna, ha így volna. A gondolkodáson kívül van egy más, nagyobb horizontra nyúló tehetségünk is, — az álmodás, amelynek gyarló, de színes gömbjei az álmok. Az álmok köre adja meg körülbelül a léleknek a terjemét. Addig nyúlik énünk, ameddig álmaink. Az imádandó Musset azt mondja egy énekében: rien ne nous rend si grands, qu' une grande douleur (semmi sem tesz bennünket oly

naggyá, mint a nagy fájdalom). A fájdalom adja meg a lélek igazi mélységét. Carlyle a keresztyénséget úgy fogta fel, mint a fájdalom imádságát (the worship of sorrow). Jól van, legyen; lefelé igen a fájdalom, de fölfelé az álmok.

Mais passons maintenant au sérieux. Menjünk át a komoly elemzésre. Mi van kifejezve lélektanilag az álmokban? Mi más, mint a lélek végtelensége? Mi más, mint az, hogy a mi énünk nem csak addig terjed, ameddig az élő anyag köre, hanem sokkal messzebb, a végtelenségbe? Mi más, mint hogy kitörve magunkból ha nem szállhatunk a valóságban, oldalt szállunk felfelé? Mi más, mint az, hogy a lélek néha meg-megúrja a szűk bebörtönzést, a szűk horizont, szélesebb, nagyobb felületre akar terjeszkedni? Az álmok a lélek homlokzata (front), amelyekben kitárja magát, mint egy fenséges épület. Mit ér egy épület, amelynek nincs frontja? A frontba összpontosítja mind azt, ami benne értékes és szép. A gazdag nedv, amely bőven áramlik az ifjú szervezet edényein, ha nem párologhatna színes álmokká, szétrobbantaná magát a szervezetet.

Szigorú igazság, (nem kisebb ember bizonyította be, mint Poincaré), hogy a tudomány hipotézisekből él. Épúgy él a valóság álmokból. Legkomolyabb gondolatainknak is az álmok adnak színt és igen sokszor tartalmat. Az álom vezeti a gondolkodást, ez lebeg fölötte könnyű illatkép, ez a kedves lepke, amely körülrepkedik és vezeti a lég, a kiterjedés még fel nem mért mezején. Sully egy nagy lélekbúvár, aki az illuziókról gyönyörű könyvet írt, nem habozik kijelenteni, hogy az igazság állandósult illuzió. S a gondolat, eszme? Leszűrődött, lecsapódott álom. Metafizikailag: a mögött a világ mögött, amit tudásnak nevezünk, van egy óriási mező, ahol szabadon keringenek a végtelenben a nagy alaktalan álmok s ezek néha betörnek egy-egy órizetlen pillanatban a valóságba, megmutatni, hogy mily kicsiny a tudás és mily óriási az álmok világa.

Dr. Molnár István.

Versek.

Irta: **Gellért Oszkár.**

Az én tavaszom.

Most ifjú vagy még, izzó, szenvedélyes.
Hajadnak selyme, tested bársonya
Ó mégis: egykor oda les, oda.

Én várok. Míg e szőke haj fehér lesz
S e váll rózsája gyűrött, hervatag.
Én várok, míg a szívem megszakad.

Ifjú vagyok s szemem sugára bágyadt.
Görnyedt a vállam, ajkam vértelen.
Minek is jönnél egy úton velem?

Csak várj. Tombolva jönnek még a vágyak
S én elveszett, erős ifjú korom
Föltámad még: innét a sírokon.

Föltámad. És én titkos, szent varázzsal
Megosztom ifjú voltomat veled.
Szívedbe új világot lehelek.

És szembe szállva ősszel, elmúlással,
Leszek neked az új tavasz s a hit
S lecsókolom az arcod ráncait.

A fele út.

Ilyen lesz még a föld is, ég is,
Ha majd találkozom veled.
Se dél, se alkony. Nyári reggel,
Az égen szürke fellegekkel:
Mint most, hogy elvesztettelek.

Ez nem a dél tüzes világa!
Ez nem a nap, amely letűnt.
Szemünk előtt a tegnapi árnya.
Hátunk megett a holnap álma —
S elmúlt: a fele életünk.

Most itt a másik. Nyári reggel.
S a homlokunkon hány redő!
A lábunk reszket. Fejünk szédül,
Az úttól-e, az öregségtől?
Úgy tikkaszt, fojt a levegő...

Egy-egy pipacs fakult virága
Oly lankadón kér, hogy letépd
S míg kék-eres kezéd felettük:
Vajh lesz erőnk, hogy elfeledjük
A múlt komor kíséretét?

Megyünk csak lejjebb, egyre lejjebb
Egymásba fonva karjaink...
Vajh lesz erőnk a mának élni?
Vajh lesz-e még időnk elérni
A völgyet, melynek lombja int?

Megyünk csak lejjebb, egyre lejjebb.
A kétely árnya most fon át.
S míg könnyeink a földre hullnak,
Porköntösükben úgy gurúlnak
Utánunk, gyöngyökként, tovább...

Középkori király-hymnusainkról.

Irta: **Herbály Gyula.**

(Vége.)

E hymnusokban, — különösen a Szt.-Lászlóról szólókban —, első olvasásra szemünkbe tűnik egy sajátos vonás: a melancholia. Valami szokatlan borongás vonul át e hymnusokon. Kölcsey a „Nemzeti hagyományok“ c. értekezésében azt mondja, hogy a magyar nemzet jellemvonásai közt a melancholiát az utolsó 2–3 száz év bánata fejtette ki bennünk. Pedig föltalálható az már ezekben a hymnusokban s végig kísérelhetjük irodalmunk egész fejlődésén hol gyöngébb, hol erősebb árnyalatban, a mint a honfi szív dobog. Az az árpádkori regős nem szereti a keresztyén énekeket, hanem szeméit a távol múlt kódere függeszti, hol a csodaszarvas alakját véli föltűnni s elmerengve pengeti lantját. A Zsigmond korabeli magyar királyság hanyatlásán búsul s ezek a borongó király-hymnusok szent honszerelmének megtestesülései. A renaissance-korbéli szerzetes a vallásos hit és rajongás letűnt korát állítja a nemzet elé. A fölkelő kurucok bús tárogatói a ritkúló őrtüzek mellett a múltat siratják. A nemzetietlen korban a nemzeti szellemmel együtt ellankadt, elcsendesült a melancholia is, de csak azért, hogy annál nagyobb erővel törjön elő az ujjászületés korában.

A magyarság oltárán a tűz már kialvó félben volt, midőn a melancholia a dicső múlt föltáráásával fölhevíti a férfi szíveket.

E kor költői majdnem kivétel nélkül mindnyájan a jelent siratják s a múltat dicsőítik.

Különösen Kölcsey és Berzsenyi hazaszeretete egy kétségbeejtő szent fájdalom. De e kor költőire, különösen Kölcseyre a korviszonyokon kívül más is hatott, ha

nem is közvetlenül, de közvetve: ez volt Ossian. A vak gael dalnok, ki elhagyatva, elfeledve, reszkető kézzel pengeti hárfáját s akinek a távol derengő ködéből elesett bajtársai dalt suttognak a régi dicsőségről, a legnagyobb mértékben elragadja Európa nemzeteit, különösen a németeket. Olyanok is akadnak a németek közt, mint pl. Klopstock, kiket a sors boldoggá tett, de ők Ossian helyzetébe képzelik magukat, s énekelnek arról az időről, midőn majd eltemetett kedveseik nyughelyéhez vándorolnak s könnyharmattal nedvesítik a sírvirágokat. A németektől átjött ez az irány a magyar irodalomba a németes iskola révén s 1825-ig ez a bús fájdalom uralja költészetünket. Még a szent ihlettől elragadott Vörösmarty is tele kézzel csap húrjai közé a „Zalán futása”-ban, hogy a riadó vak mélységet fölverje szavával. Ekkor jelenik meg Széchenyi Hitele. Új, európai eszméket hirdet s a nemzet tekintetét a múlttól a jövőre irányozza. Szétűzi a múlt kísértő ködös árnyait s egy dicső jövőt tár föl kételkedő nemzete előtt. Az 1825—48-ig terjedő időben mintegy eltűnik költészetünkből a melancholia s ez a „lázás álom a szent hevülés” korává lesz, melyben a nemzet a „jelenre hág, azon tipor s a jövőbe néz.” A költők síró húrjain előbb félénken, majd bátrabban és erősebben zendül meg az öröm dala. Accordjaik túlharsogják a fölkelte vihart . . . s aztán nyomasztó csend áll be. Ujra ráborúl a magyar nép lelkére a melancholia sötét szárnya: a nagy nemzeti gyász. Ujra megjelennek az elesett hősök lelkei s az enyésző nép méla kedvvel borong múltján. Megvan ez a melancholia napjaink költészetében, a „holnap költészeté”-ben is. Az az életuntság, az az örök halni vágyás egy sajátos elfajulása a melancholiának. Ime az Ady Endre túlzott melancholiájának szelíd őse e királyhymnuszokban tűnik fel először.

A harmadik nagy király, kinek nevét nemzete megörökítette dalaiban, Mátyás volt. Róla is két hymnus szól.

Az egyik: „Pesti gyermekek utcai

éneke 1458-ról” (Régi magyar költők tára I K. 23 l.), a másik: „Emlékdal Mátyás király halálára” (u. o. 29—30 l.). Ez a két ének már későbbi, megváltozott politikai-és társadalmi állapotokat tüntet fel. Amott a nemzet nincs még rétegekre szakadozva, naiv képzeletével bevonja a maga körébe s bearanyozza László és István alakját. Emitt már élesen el vannak válválva a nemzet különböző rétegei s kezdetét veszi a nemzet nagy testvérharca, mely csak a mohácsi katasztrófa után csendesül le.

A nemzetet egy hatalmas ellenség fenyegeti. A hősiezen küzdő magyarság nehéz harcokban veri vissza a törököt s egy kis időre száll fölé. Ezt a rövid nyugalmat nem pihenésre s erő gyűjtésre használja fel a nemzet, hanem az alsóbb néposztály kizsárolására.

A Mátyás királyvá választásakor fölhangzó ének egy elnyomott, sokat szenvedett nemzet jajkiáltása, amely Mátyásban az Isten ajándékát látja. A közép osztály volt az, amely őt trónra segítette s nagy reményeket fűzött hozzá: a nemzeti királyhoz, a nép fiához.

Hogy Mátyásról, az utolsó nagy nemzeti királyról csak 2 ének maradt fenn, azt kora viszonyai magyarázzák meg. Ő egy roskadozó országban erős kézzel rendet teremtett, hosszas hadjáratokat viselt s a nemzetet óriási pénz- és véráldozatba vitte. A közép- és alsó osztály lelkesedett érte, mert erős kezével megvédte őket, de a főnemesség zsarnok hajlamai miatt nagyon meguntta. A nemzet nem abban a naiv állapotban volt már, mint Szt.-László korában s nem tudta egy ember egyénisége oly nagyon elragadni. Bátran állíthatjuk, hogy Mátyás sohasem volt oly népszerű uralkodó, mint Szt.-László.

Ezen kívül az időbeli közelség sem kedvezett Mátyásnak. A két szent király alakját hatalmasan megnövelte a messze kor homálya, míg Mátyásnak erényei mellett hibái is ott álltak az énekszerző szeméi előtt. A nép figyelmét különösen mint igazságos bölcs államférfiu ragadta meg, talán azért is, mert e tulajdonságok

elődeiben nem voltak meg. A három király közül az ő alakja van legrealisabban rajzolva. Annak a nagy kornak fényéből és homályából van összeszöve.

Vessünk még egy záró pillantást e király himnuszokra. Ezek a középkor különböző fejlődési fokain 3 eszményképét rajzolják a nemzetnek. Szt.-Istvánban a mély, a mindent magával ragadó vallási eszme jut kifejezésre. Ő mint védőszent öröklik a keresztyén Magyarország felett. Szt.-László a vallást a lovagsággal forrasztja egybe s mint legnagyobb, legbátrabb lovag, fegyverrel öröklik hű magyar népe felett. Ezt a két alakot a csodálatos felé hajló középkori képzelet alkotta meg. A harmadik király, Mátyás alakja már a renaissance alkotása. A nemzet ekkor már kilépett a mondák ködéből s minden csodálatos elem betoldása nélkül rajzolja le egy igazságos, nagy államférfi alakját. Történelmünk ezt a három nagy lépcsőjét ismeri a magyar keresztyénség, lovagság, és államiság ki-fejlődésének.

A te lelked.

A te álnok lelked, látod, újra éledt,
Rózsás ajakadon mosolyog az élet;
Azt a boldog múltat takarja a fátyol.
A te vidám lelked, ki mondja, hogy gyászol?
Másnak pusztulását,
Álma elmúlását
Nem érzed, nem érzed;
Szíve zojogását,
Lelke elhalását
Nem érted, nem érted.

Hanem az én lelke el van már temetve,
Az én szegény nevem el is van feledve;
Az én útamról már nincsen visszatérés.
Az én életem már örökös remélés...
Az én borús lelke
Megtörtén, leverten
Csügg a régi vágyon...
Rügyek fakadását,
Tavaszi kinyílását
Már hiába várom.

Huszár Gyula.

Óh, azok az asszonyok.

(Dialog.)

Irta: Szánthó József.

SZEMÉLYEK:

Elza } házastársak.
Pista }

Szin: ebédlő.

Idő: éjfél után 3 óra.

I. jelenet.

Elsa. (jön befelé, az ajtón visszaszól.) Már nem várjuk tovább, lefekhetik Mari! (kitörve) Nem, nem bírom tovább, — ez tűrhetetlen. Kénytelen leszek válopert indítani ellene. Bárány türelmű, galamb szelidségű asszony vagyok, — de ami sok, — az sok! Azt még elnéztem, hogy a színházban a karhölgyekkel kacérkodott a jelenlétemben, — még azért se voltam nagyon dühös, hogy a főztömet kritizálgatta, elvégre nem lehet minden tekintetben jó izlése! De ez már elviselhetetlen. Éjfél már rég elmúlt s még most sincs idehaza. (Leül, pityeregni kezd.) Szegény mamám, ha tudná, megrepedne a szíve bánatában (zokog).

II. jelenet.

Pista. (Nagy kabátban, felgyűrt gallérral, félrekapott kalappal belép halk léptekkel, kabátját a jelenet alatt leteszi.) Fucscs! Ébren van! Na csak hidegvér, ez a fő. (Kedveskedve.) Csókolom a kezeckéidet, kicsi feleségem. (Kezet akar csókolni.)

Elsa. (Felpattan.) No csak hogy végre haza méltóztatott fáradni. Igazán csodálatosan korán. Alig hajnali három óra s drágalátos férjcském már is itthon van. (Kitörve.) Hol a sístergős, fityfiringós, fityfenében kószáltál idáig?!

Pista. (Zavartan.) Eh... hivatalos titok, fontos államérdekek... ige...!

Elsa. Micsoda?! — No ez hallatlan! Azt mindig tudtam, hogy naplopó, semmirekellő, akasztó-fáravaló gazember vagy, — de ilyen nyomorútnak még sem képzeltelek. Majd megmondom én azt a hivatalos titkot mindjárt. Mered-e tagadni, hogy a vígszínházban voltál, hogy utána azzal a fitos karhölgyvel pezsgőztél, hogy... hogy most is csak úgy dől rólad az ibolyaparföm. (Gúnyosan.) Tudtommal az államérdekeknek nincs ibolyaillata, — sőt ellenkezőleg.

Pista. (Megbotránkozva.) Ibolyaparföm?! Rajtam?! No hát ez már sok! (Kikiált az ajtón.) Marie! Marie!

Elsa. (Odaszalad, kikiált.) Nem kell, csak maradjon! Mit akarsz azzal a cseléddel?

Pista. Mit? — Be fogja bizonyítani, hogy nem dől rólam az ibolyaparföm, — hogy hallucináltál hogy...

Elsa. Úgy?! No még csak ez hiányzott! Persze, képes lennél a cseléddel meghazudtoltatni — engem a feleségedet, csak azért, hogy neked legyen igazad. S azt hiszed, hogy Marie neked adna igazat?

Pista. Meg vagyok győződve!

Elsa. Úgy?! Óh, te képmutató farizeus! Hát neked adna igazat! Hát Marie olyan jóindulattal van irántad? Hát te vetted neki az új selyemblouse-t?! Érthető! Na hogy ennyire elvetemült legyen egy férj, — azt még sem gondoltam! — Még holnap elkergetem azt a, azt a...

Pista. (Felpattan.) Kikérem magamnak! Sokkal jobb ízlésem van... (egykedvűen) hát küldd el, bánom is én! (Leül.)

Elsa. Úgy?! Hát csak az volt az akadály, hogy csúnya?! Hát azért sem küldöm el. Nem, — nem fogadok másikat, óh nem. Majd még én keresek neked valakit, akivel megcsalj! Azt hiszed, hogy mert békés, szelid természetű vagyok, túl jársz az eszemen?! Óh nem! Hiába nevensz magadban!

Pista. Én? (mosolyog.) Na ez már igazán nevetséges!

Elsa. Micsoda? — hogy én nevetséges vagyok? (keserűen felkacag) Különben igazad van! — csakugyan nevetséges vagyok, — hogy már rég itt nem hagyta, hogy egyáltalában hozzád mentem, amikor ismertelek már akkor — jó madár! (gúnyosan.) Egy férj, akinek 30,000 frt. adósságát az apósa fizeti ki! — Pazar, tékozló, lump fráter voltál már akkor! Egy vagyont vertél el!

Pista. Ugyan kérlek alássan, — nem is volt 30,000 frt. adósságom, csak 29,700, — s annak is jó részét rád költöttem. — Nyolc évig jártunk jegyben s a sok csokor, éjjeli zene, kugler...

Elsa. (Megbotránkozva.) Rám költötted?! — Hiszen smucig, krajcároskodó, spórfáter voltál világeletemben velem szemben mindig. Rám költötted?! — Rám a karhölgyekre. Óh — jól tudom, — ki viselt gondot a színpad csicsergő madaraira, — ki ruházta fel azokat az ártatlan liliomokat!

Pista. Na én nem! Hiszen nem is ismertem egyet se.

Elsa. (Gúnyosan.) Óh elhiszem! Sokkal maflább, sokkal mulyább voltál és vagy, — semhogy forogni tudnál a társaságban. Szégyen, gyalázat, hogy fogadó napjainkon soha sem vagy itthon, hogy nekem — törékeny, gyenge asszonnak egyedül kell ellátnom a honeur-öket! Hogy is mehettem nőül hozzád, — miért is nem mentem inkább Kovács Jenőhöz, a másik kérőmhöz!

Pista. (Gúnyosan.) Aki 60,000 koronát sikkasztott s ma is börtönben ül!

Elsa. Tudom örültél volna, ha ez megtörténik s ha — mint férjem — ülne most a börtönben. Nem, — nem hoztam meg neked ezt az örömet s nem hozom meg ez után sem. Persze, de gyáva, poltron vagy! Mernél is te sikkasztani csak egy fillért is! (Keserűen kacag.) Te ugyan nem, még ha éhen halnék, még akkor se, csak azért se.

Pista. Asszony! Ne bosszants, mert Isten — Jézus Mária úgyse megteszem. —

Elsa. (Gúnyosan.) Óh nem szükséges esküdződ. Úgy is elhiszem, hogy képes volnál rá! (Végképp elkeseredve.) Képes volnál te még a börtönbe is menni, csakhogy egyedül légy, csakhogy tőlem megszabadulhass! Óh én szerencsétlen asszony! Szegény mamám, ha ezt hallaná! (Zokogva lero-kad egy székbe.)

Pista. Hallod! Ne emlegesd a mamát!

Elsa. (Kihívóan.) Ugyan miért ne?!

Pista. (Nagyon nyugodtan.) Mert... mert... nem jó az ördögöt a falra festeni!

Elsa. (Dühösen felpattan.) Mit, még az édes mamát is bántod?! Ezt megkeserülöd. (Suttogva dühében.) Egy percig sem maradok itt tovább, utazom azonnal haza. (Kalapját s kabátját szedegeti.)

Pista. (Óráját nézi.) Ha sietsz drágám, még eléred a gyors vonatot s együtt utazhattok Kallósnéval, jobban mondva a volt Kallósnéval.

Elsa. (Maglepetve.) Hogy mondtad? Kallósné otthagya az urát?! (érdeklődve.) Válnak? (teljesen szelíd hangon.) Ugyan miért? (abbanhagyja a készülődést.)

Pista. Eh, hosszú história! Le találsz kéni a vonatról, ha elbeszélem. Majd elmondja Kallósné maga!

Elsa. (Zsörtölődve.) Ne fécsej már annyit összevisszá, hanem kezd el! Kallósné úgyse mondaná meg az igazat. (Leül Pista székének karjára, várakozva.)

Pista. Hát meggyűlölte az urát, ennyi az egész!

Elsa. Kallóst? Azt a jó embert? — Ugyan miért?

Pista. Voltaképpen semmiért. Ki-kimaradozott néha, — nagyon néha, mint én — s akkor éjtél után járt haza.

Elsa. (Csodálkozva.) Ezért? — Ezért képes volt otthagyni az urát? Nem értem, hogy lehet egy asszony ennyire követelőző. (Feláll, le s fel járkal.) Hiszen csak nem ülhetett folytonosan a felesége szoknyája mellett! (Kacag.) Nevetséges dolog! (Visszaül.)

Pista. Aztán meg fogadó napokon sohasem volt otthon. Szegény asszony holtra fárasztotta magát s ő az alatt a Kaszinóban kártyázott.

Elsa. (Fennhangon kacag.)

Pista. (Megütkezve.) Mit nevensz?

Elsa. A szent ártatlanság! (Pista fülébe sugva pletykál.) Hiszen mindig azzal dicsekedett, hogy kedvére flörtölhet a fogadó napjain, mert az ura olyankor soha sincs otthon! Mindíg sajnáltam azt a szegény embert.

Pista. No meg hogy Kallós gorombáskodott vele, mert az asszony mindig azt hánytorgatta, hogy 40,000 frt. adósságot fizetett ki helyette az apósa az esküvő napján.

Elsa. (Meggyőződéssel.) No azt megérdemelte. (Felugrik.) Hiszen Kallós nem árult zsákban macskát. A szende menyasszony nagyon jól tudta, hogy vőlegényének mennyi az adóssága. Tudta, hogy azt ki kell fizetni. Miért ment hozzá, ha sajnálta a pénzét. Ha meg hozzám ment, mit hányja föl. — Hogy egy

asszony ennyire smucig legyen — az apja zsebére —
brr! förtelmes. No azt a gorombaságot megérdemelte!
(Visszaül.)

Pista. Azonfelül Kallós egyszer tiszteletlenül
nyilatkozott az anyósáról, ami már igazán nem járja!

Elsa. (Felugrik.) Micsoda? — Azzal a vén satra-
fával szemben? (Pista elé áll, magyarázva.) Rosszúl tette,
hogy meg nem verte! Különben, — jegyezd meg —
egy vő sohasem haragudhatik eléggé az anyósára.
Hisz minden anyós ismeri a világ legnagyobb gaz-
emberét s különösképp mindenik a vejét tartja annak.
(Nevet.) Hát csak ezért hagyta ott az urát?

Pista. Ezért!

Elsa. (Hangosan kacagva le s fel járkál, csapkodva
kezeit.) No de ilyet! Hisz ez mesébe való! (hirtelen
elkomolyodva.) S a szegény férj? (Ujra leül férje székének
karjára.)

Pista. El van keseredve. Főbe akarja lőni
magát!

Elsa. (Felugrik.) Ezért a hitvány asszonyért?!
(Felháborodva.) S te ezt ily nyugodtan veszed. Itt
tudsz űlni, mintha kővé váltál volna, — míg barátod
talán épp most szögezi fejének a pisztolyt!?

Pista. (Nagyon nyugodtan feláll.) Én fatálista
vagyok. Aminek még kell történni, — az megtörténik.
Amit az Isten szétválasztott, azt az ember ne kötöz-
gesse össze.

Elsa. (Mérgesen.) Hallod, ne bosszants, csak
annyit mondok. (Felveszi kalapját, kabátját.) Vedd kabá-
todat. Elmegyünk azonnal Kallósékhoz. Fel fogom
világosítani azt a szegény embert. Fel fogom nyitni
a szemét, ha ugyan még örökre be nem hunyta.

Pista. (Óráját nézi.) De drágám, nem gondolod
hogy kissé korán lesz a látogatás?! Még csak $\frac{3}{4}$.
Várjuk meg legalább, amíg kivilágosodik!

Elsa. (Felkapja férje kabátját s a vállára erőlteti.)
Ugyan ki nézi most az időt, amikor egy emberéletről
van szó. Siessünk, siessünk! (Tuszkolja kifelé, méltatlan-
kodva.) Hallatlan. Azért a hitvány asszonyért!

Szöke kis lány szép szerelme.

I.

Hervadó virágok.

Fülembe cseng a báli nóta, —
A lelkem dalba ringatom.
Ölembe' hervadó virágok,
Te meg szívemben angyalom.

Szirom hullása fáj a szívnek...
Csókos öröm most én nekem.
S remény a szívem dobbanása:
— Hiszen te küldted édesem.

Boldog vagyok. Szavakba nem kell
Szívem, szerelmed önteni.
Egy néma sóhaj, könnyt a szemben
Virágok tudnak érteni!

Fülembe cseng a báli nóta, —
A lelkem dalba ringatom.
Ölembe' hervadó virágok,
Te meg szívemben angyalom.

II.

Takarodó után.

Szellő suhanása elhossa magával,
Szívem legmélyéről jött az üzenet:
Visszavágy a lelked csókra, ölelésre —
S űrzi-e még szívem szegény szívedet?

... Aztán minden estén, csillagfényes estén
Hallgatom merengve a takarodót.
Oda száll a lelkem, ahol ezt te hallod,
Látod-e álmodban az álmodozót?

Takarodó hangja s lelkem egybe olvad.
Fényözön borítja fönt a kék eget...
Takarodó után, táborsátor alján, —
Amit ekkor álmodsz, — az a felelet.

Ballay Gyula.

Beköszöntő.

Ebben a történetben hárman szere-
pelnek: a pap, a papnak a lelke és a
gyülekezet. A pap felszentelt pap volt már,
mégpedig jeles képesítésű prédikátor, te-
hát lelkész isteni és emberi jog- és tör-
vények szerint egyaránt. A pap lelke
azonban istentelen és pogány, még pedig
a hitetlenek legveszedelmesebb fajtájából,
akiknél nem közönyösségben nyilvánul
a vallástalanság, hanem az istenhit ellen
való legfeketébb gyűlöletben. Az ilyen
lelkek először megrendülnek és ahogy
telik az idő, rémülve látják a különbsé-
get eddigi és ezutáni felfogásukban. Ezekre
a logika nehezedik kérlelhetetlenül és
meg nem cáfolható módon. Ezeket a tör-
vényszerűség kényszeríti kétkedésre és
kénytelen-kelletlen, de annál nagyobb bi-
zonyossággal lesznek Istentől elrugaszko-
dottakká. Fájdalommal, vad kétségbeesés-
sel emlékeznek vissza, miközben meghajt-
ják fejüket a rájuk meredő valóság előtt.
És sarkalja őket belől valami a jelen ki-

használására egy elveszett, semmivé lett jövő és eddig ismeretlen nagy üresség közel ásítózó feketeségének szomorú gondolatában. Az első percek halálos lehanggoltsága irtózatos és feneketlen gyűlöletet szül egész valójokban az örök, szent hazugság ellen, mely egy egész emberiséget állatni bír és merészel s kétségbeeséssel, gyűlölettel eltelve mennek hirdetni az ígét, valami nagy, borzasztó merényletet esküdve rettenetes esküvéssel. Nagy gondolatnak látszik különben is, melynek zászlója alá fogadkoztak volt s mely voltaképpen a maguk fájó, lelki betegségének szívreható, siralmas elpanaszolása. Ezt mennek prédikálni.

Gúnyosan, szánakozva mosolygott a pap, szétnézvén egyszerű pusztá, kis falusi templomában leendő báránycáin.

— Ordítsatok csak — gondolta — majd mingyár beszéljek nektek egyet-mást.

Önzés volt ez a legsivárabb alakban. Olyan, mint mikor a beteg a maga elmúlásának biztos tudatában, reményei szertefoszlásának idején meggyötri, halálosan megkínozza környezetét. Szépen, cikornyásan meg volt védve az álláspont; hiszen csak hályog eltávolításáról van szó, pedig az orvos úr tulajdonképpen nem a gyógyítás után vágyódott, csak a lelke terhén akart könnyíteni, ezt azonban maga sem tudta és azt hitte, hogy üdvös dolgot cselekszik s hivatást tölt be.

Felment a szószékre és szétnézett.

Fáradt, megtört volt szegény kis gyülekezet, amilyenek a falusi templom látogatói szoktak lenni, mikor az étellel való birkózásban hat keserves napokon keresztül örökösen sújtoltatának és azért jöttek, hogy arcuk sós verejtéke felsikkadjon s megnyugodjanak testben, lélekben bűneik bocsánatjának jeléül.

A tiszteletes úr csak annyit látott, hogy ezek szenvednek. Meg azt a feneketlen, fekete salakos örvényt látta, mely lelkében gomolygott, kavarodott, készült kitörni s melyről azt képzelte, hogy mindenki bajával rokon nyavalya.

És beszélni kezdett tüzesen, gyűlöletből izzó hangon, ahogy csak éveken ke-

resztül gyötrő szenvedés beszéltheti az embert:

— Azt mondja néktek ez a könyv, melyet Isten beszédének ismertek, keresztényen atyámiai, hogy küzdjétek, fáradjatok, orcátok verejtékét igya be a szomjú ugar és ne féljen a ti szívetek, mert csak a sírig tart az. És ott megszűnik minden, ami rossz és nem kísér benneteket tovább semmi, ami földi és ami fáj, hanem egy hosszú, keserves földi lét jutalma örök élet és boldogság lesz.

S mert gyarló a ti testetek a fáradalomra, pihenni jöttetek ide úgy-e testvéreim? Reménység után, megnyugvás után: Istenhez vágyik fáradt lelketek? Rám függesztitek szemeiteket: En vigyelek odáig? Én vezesselek nyelvem hatalmával?

Végignézett a hívein.

Szegény megfáradt, csüggeteg nyomorútljai valami kimondhatatlan, kifejezhetetlen vágyakozással néztek rá. Sóvárgás, szomjúság fogta el a lelküket s a szemek némán könyörögtek az ismeretlen kívánság kielégítéséért.

A pap nem értette ezt a beszédet. Tovább szónokolt.

— És ha én azt mondom, hogy évezredes hazugság szava ez a könyv és ha én azt mondom néktek, hogy hiába éltek, hiába dolgoztok, hiába hullajtotok véres verejtéket, hiába szenvedtek némán, megadással: nem lesz nyugovástok, nem kaptok érte semmit: nincs, ki adjon, megsemmisültök, porrá lesz a testetek és a lelketek a levegőbe száll el, foszlik szét örökre és ideleln sem fog megnyugodni addig, míg el nem fásul és hogy meghallgatás nélkül múlik el ajkatokról az imádságként elrebegett sohajtás: mi lesz akkor tivéletek?!

Mérhetlen csüggedés, irtózatos kiábrándulás látszott az arcokon. És most már megértette a pap híveinek hangtalan kérését. És most már tudta, hogyha nem szól többet, ezeket a lelkeket örökre a földre szegezte a szabadulás vágyával és reménye nélkül. Tudta már, hogyha hallgat, megölte néhány száz ember hitét, nyugodalmát a legalaposabban s a legke-

gyetlenebb módon, úri kedvéből, haszon-talan. S megszólalt mintegy belső erő ösz-tönzésére:

— Ne féljeteK, ne csüggedjeteK, mert igaz a ti hitetek és való. Jertek, repül-jünk el a földtől messze, hová a test nem bír követni: föl. Én az én nyelvemnek erejével Istenhez viszem a ti megtörődött lelkeiteket, hol az megnyugszik és új erőre kap...

A megkönnyebbülés sóhaja jutalmazta e szavakat. Elsímúltak a homlokon a redők, a megnyugvás kiült a orcákra. Áhi-tat honolt a szemekben s az egész gyü-lekezet valami csudálatos, szent rajongás-sal csüggött a prédikátoron, kinek a szava, kinek a lelke vitte az ő lelkeiket is föl az Istenhez, az óhajtott, a várt nyugalom felé.

És a pap is megérezte, amit hiába tanult, amit elemzésekben elvesztett, a hitet. És amint énekelni kezdtek a hívek s amint szárnyalt a lelkök egyre maga-sabban, az ő szegény beteg lelke is szállt azokéval együtt s — legalább úgy érezte — nem fáj neki többé a világon semmi, de semmi...

Karácsony Sándor.

Az én szerelmem.

Az én szerelmem lángol, éget.
Az én szerelmem a Pokol;
Vérlángja eget ostromol
S tűzkarjával körülfon Téged.

Az én szerelmem bús haláljaj,
Kopár mező, hervadt virágszál...
Magdolna, míg Te csókra vártál:
Én bús nászt ültem a Halállal.

Lenke József.

A biblia fedele.

Irta: Móricz Zsigmond.

I.

Tiszteletes Borcza Áron úr Dágványban, a Tiszaháton élt, mint az Úr „méltatlan ugyan, de hivatalos szolgálója“. Három gyönyörűsége volt a derék öreg úrnak: szerette a könyveket, a vadá-szatot és a gyermekeit.

Hálátlan passzió mind a három.

A könyvek elpusztítják az ember idejét s mikor egy megderesedett életen át végig örölte magát rajtuk, akkor jön rá, hogy még az elején is alig van a bibliothékának.

Minél több könyvet olvas, annál több könyv-ről tud, amit még szemével sem látott. És ez nagy szomorúság az olyan embernek, aki volta-képpen könyvszúnak született.

A vadászat meg éppen bosszúság Dágvány-ban, mert itt egyéb vad nem terem egy-egy kó-bor nyúlhal.

Ezek pedig olyan kitanúlt rossz csontok, hogy az efféle vadászt, aki a könyvből tanult puskázni, megfenyegetik a hátulsó lábukkal s elszaladnak előle, hogy pápaszemmel is hiába néz utánuk. Borcza Áron úr, ha a mezőre ment, sétapálca helyett fegyvert szokott kezébe venni, de úgy is jött haza a puskával, mintha sétapálca volna, — üresen.

Hát még az apai örömök!

Ezek okozzák a legtöbb mérget. Minél job-ban szereti valaki a gyermekeit, annál jobb sor-sot szán nekik, annál szebb színekkel festegeti ki jövőjüket. És bizony annál jobban bú-ítja, ha a hálátlan kölykök keresztet húznak a sok szép számításra: ahelyett, hogy a bölcs apai tervek szerint haladnának, csak a maguk szeles feje után mennek.

Ki hallott olyat, hogy egy Borcza Gedeon mérnökké legyen? S az öreg úrnak egyetlen, elsőszülött nagy fia megtette.

Szakított a családi tradíciókkal s nem a debreczeni kollégiumba ment a theológiára, ha-nem Budapestre, a technikára. Megfoghatatlan, hogy tett szert ilyen ideákra, mikor minden őse pap volt, talán egész Tuhutum táltosáig.

És a leányok!

Azok meg éppen olyanok, mint a verebek. Csak egyszer kell kiereszteni a biztos-fészekből, sose jönnek vissza többet. Borcza Áron úrnak három leánya van. A legnagyobbat mikor a leg-első bálra bevitték Szatmárra, csak az apja volt vele, az anyjok betegeskedett egy kicsit abban az időben. A tiszteletes úr bátran ment a kis lány-nyal, hisz az csak nem lesz valami nagy feladat erre a gyerekre vigyázni. Nem ördög! Reggelre vége volt a lánynak. Annyi derék fiatal káplán és nőtlen pap közt belehabarodott egy adótisz-tecskébe s Borcza Áron úr másnap reggel, már nem a maga lányát vitte haza Dágványra, hanem egy idegen hölgyikét, aki százszor többet törő-dött Sós Pál szatmári adóhivatalnok szöke ba-juszával, mint az édes apja sűrű deres bajuszával.

Bizony Etelkát elvitték adóba. A másik lá-nyára már jobban vigyázott az öreg ur. Kijelen-tette, hogy többet nem megy egyedül bálba lány-nyal, menjen a felesége is. Asszony jobban tud szemeskedni. Ujlakon valami egyházi célra nagy

bált rendeztek. Erzsikét már négy-öt bálról is visszatartották, hogy fiatal még. De Ujlak a szomszédban van, minden ismerős készült, az összes barátnők instanciával zaklatták az öreg urat, nem lehetett kitérni. Jó, elviszik, de megy vele apja-anyja s úgy vigyáznak rá, mint a szemök fényére. Csakugyan vigyáztak is rá s Erzsike jól viselte magát a gondos szülei felügyelet alatt, egyetlen szolid papi atilla sem kápráztatta el a szemét. Másnap reggel ép olyan szabad volt, mint előtte való este. A szülők boldogok voltak, anyyira, hogy nem is siettek hajnalban hazafelé, ott maradtak a papéknál másnapra. A jólsikerült multság emlékére levelet küldtek a fiuknak Pestre, a levelet Erzsike vitte a postára, barátnőivel.

A postán egy csinos kis tisztcskét találtak, akinek roppant helyes kunkori bajuszkája volt, szép, fehér foga, ügyes bókokat vágott a papkisasszonyoknak és olyan hamisan nézett az Erzsike szemébe, hogy ez a szívét is ott feledte a postán...

Eszterendőre Erzsikét is elrabolták a dágványi parókhiáról.

Borcza Áron ur akkor megfogadta, hogy többet nem kí-éri egy lányát sem bálba. Otthon ül magának Hanem azt ígéri, hogy Boriskát a keze közül senki a világon ki nem viszi, csakis egy tudós, komoly, derék ifjú pap, aki a tractus díszes lesz és öröklí az öreg úr könyvtárát.

Se irgalom, se kegyelem, ez így lesz.

Boriska csak nevetett az édes apja fogadkozásán s azt mondta rá, a morgó papa borostás állat cirógatva, hogy ő nem is megy ferjhez, ő mindig itthon marad az apja mellett Mert Istenem, ha ő elmenne, ki lenne télen harmadik az alsósban?

— Törödsz is te az én alsósommal, — mordult rá az apja, — jöjjon csak valami zöld síheder, rögtön kitalárod, hogy kettesben is lehet játszani, akkor aztán pörölhetek anyáddal holtig, hogy kontra, vannak, — nincsenek.

— Óh tatuskám, nem jön én értem ugysem senki, senki.

— Mondom, hogy már most is azon búsul, hogy senki sem jön érte? De hiába is jön, abból nem lesz semmi. Ha nem felel meg az én kívánságomnak, innen ugyan magában repül ki.

Az öreg úr egész komolyan indúlatba jött és sarkon fordult ilyen párbeszéd után, ment a bibliothékába, a kedves könyvei közé, amelyeket éppen úgy szeretett, mint a lányait, még talán jobban is egy kicsit, hisz ezek soha sem szomorították meg. A kedves fólíánsok közé, akiket épp úgy nem szeretne méltatlan kézre bízni, mint a lányait...

Mikor a búzavirág javában virított a megyéken, Csarodán iskolát szenteltek s három megyére szóló bált rendeztek ennek örömére. A gróf óriási csúre kicsi lett táncteremnek, pedig a nép

számára külön leveles színt építettek. Mindenki ott volt, muszáj volt elvinni Boriskát is.

A tiszteletes ur kijelentette, hogy nem megy, neki dolga van, most fedezett fel egy rendkívül érdekes könyvet, azt ő nem hagyhatja. Különben is ő nem vállal többet magára semmit, az asszonyok süthetnek-főzhetnek, amit akarnak, de ő kijelenti, hogyha holnapután valami fiatal ember teszi be ide a lábát, akinek sejtelve sincs róla: ki volt Rimay János, akkor puskát vesz rögtön és majd ő tart vadászatot a lányvadászokra.

Boriska csak nevetett a pattogáson s egyre vigasztalta az apját:

— Ne tessék félni, nem jön ide senki. Nem jön én utánam senki, nem is néz én rám senki. Ne tessék félni apukám, észre se vesz engem egy fiatal ember sem, nemhogy még harmadnap is eszében legyenek...

Az öreg úr ráfelejtette szemét a lánya hamis arcoskájára, elnézte mosolygó szemét, kipattanó bimbó-ajkát s csábító, varázsló szép alakját és azt dörmögte:

— Nem, a tatárba; még magam is elkutyagolnék utánad hét mérföldre... Akkor is golyót édemelnek azok a tacsók, ha itt nem lesznek harmadnapra.

Az öreg úr sietett befordúlni a könyvek közé, hogy még többet ne mondjon bolondjába.

És Boriskát elvitte az édes anyja a csarodai bálra.

Gyönyörűen sikerült a multság. A második négyes ugyan kegyetlenül összekavarodott, de ez is csak azt bizonyítja, hogy nagyon jól sikerült a bál. Már ekkor nem a táncfigurákra, hanem a szívfigurákra gondolt minden pár.

Bizony Boriska igen sokat talált táncolni. Pedig régen meg vagyon írva, hogy a sok táncból olyan lesz a kis lány szíve, mint az író vaj. Így persze könnyű egy Kallós Miklósnak maga kedvére formálni ezt a kicsi szívét.

A tiszteletes asszony örvendetes aggodalommal nézte a fiatal párt. Ő maga szíve mélyén örült a nevezetes ifjú papnak, aki éppen egyik szomszéd faluban élt, túl a Tiszán, de azt is hallotta, hogy a fiatal ember nem volt valami nagy tudós a kollégiumban.

A hosszú táncok alatt folyton azon töprekedett, mit szól ehez az apjok?... A mamákat ilyen gondolatok tartják ébren az álmosító, bődító, szemkápráztató táncforgatagok között a kényelmetlen lócákon. Míg a lányok tomboló kedvvel élvezik a szilaj, gyönyörű jelent, a mamák a jövőt olvassák ki a sibillai félhomályt alkotó porfellegből.

A szelíd lelkű, csendes természetű mama nem szokott beleszólni soha semmibe; ő csak látója, nézője, figyelemmel kísérője szokott lenni az eseményeknek. Légfeljebb magában örül, vagy szo-

morkodik, ha jó vagy rossz fordulatot vesz körülötte a világ folyása. Most örült, mikor egy dalás, szép fiatal ember lobogó kedvvel fordult eléje, az ő gyönyörű kis piros lányával.

Csakugyan helyre legény is ez a Miklós. Csinos, barna fiú, hetyke bajszú, hamis szemű; lányok ideálja, asszonyok kedvence, férfiak jó cimborája; hatalmas ivó, remek táncos; amellettnél ember létére rendben van a szénája, földjein nem vadvirágos búza terem s nem a végrehajtó arat. Szóval olyan ritka derék ember, akire nemcsak a lányoknak, de a mamáknak is fáj a foga.

Csak az öreg úr mit szol a dolog illetén fordulatára? Mert hiszen a mamák itt hátul öszszesúgva-búgva, azt is elemlegetik, hogy Miklós azért lett pappá, mert iszonyodik a betűtől s ez az egyetlen állapot, ahol az embernek, ha annak idején jól fölvtágták a nyelvét, többet akár könyvet se kell a kezébe venni. Hogy ez a fiú hogy fog tetszeni az öreg úrnak? Hej, jó volna a jövőbe látni!

Am a mama érezte titkon, hogy a sors könyvébe az íródott be a mai napon, hogy Kallós Miklós elveszi Borcza Árontól a leányát, — de vígasztalásul ott hagyja neki a könyvtárát.

(Folyt. köv.)

Őszi ének.

Felbúz dalom a késő éjszakában.
Gyerekmódra sír benne öreg lelkem.
Én mindig csak halotti nótát vertem:
A borongásom öregebb tán nálam.

A testem nincsen még húsz esztendősen.
S fáradt voltam mindig, mikor öleltem.
Én mindig csak halotti nótát vertem:
Mégvénültem alig húsz esztendősen.

Ó, de az álmaim! Ó, de az álmom
Fiatalabb mindennél a világon.
Olyan szomorúan fiatal még...

Amíg szövöm, tudom, nem érem én meg;
S vajúdik bennem a bús őszi ének:
Mintha meghalnék... Mintha meghalnék...

Zoltán István.

Aszkéta.

Szobor vagyok. Bús, askéta szobor.
Szobor lelkem van; mégis, hogy sajog!
Meggúlik el nem szálló sóhajok
S mi bennem él: csak csöndben haldokol.

Szelíd szépség, szép bánatos szépség
Könnyfátyolosan nem jön elébem.
Galambszemű, áhitott szépségem
Nem jön, hogy meséim ne kísértsek.

Galambszemű lány dalol valahol.
S ez a gögös-bús askéta szobor
Csak áll, csak vár és térdre nem omol...
Pedig valaki várja és dalol...

Izgága vérem kővé merevül.
Köszívem — érzem — százszer megszakad.
S temetni, sírni nékem nem szabad,
Csak jajtalanul, csak könnytelenül.

Zoltán István.

Esküvő.

Már szürkületbe öltözött a nappal;
Bíborszín rózsákat termelt az ég.
Az erdő megtelt akác illattal.

Fölénk hajoltak alvó erdő lombok;
Virágszőnyeg símúlt lábunk alatt.
A fákról lágy, virágosó omlott.

Akácvirágból volt az oltár-zsámoly.
A gerlék búgtak, mint az orgona.
Illatszóró, nyári esthomály volt.

S hangja mellett a síró orgonának
Tapadó ajkkal egybefonódtunk:
Összeadtak lidércfényű árnyak.

S hogy elhalkult a búgó gerle sereg,
Hogy ránk borúlt a néma éjszaka:
Éreztem, hogy már elvesztettelek.

Zoltán István.

Poros papírosok.

Rovatvezető: Roncsik Jenő.

(Újkori mythológia.¹)

(Vén gyermekek számára.)

§. 1. Az újabbkori mythológia az a tudomány, melyben a bárdolatlan népeknek a királyok s azok pereputtyai iránt viseltetett bálványimádásai adatnak elő. Körülményes leírása adatván egyszersmid a előtti ó-világban élt királyok, hercegek, mágusok, hadvezérek és több eféle istenségek és geniusok viselt dolgainak, egy toldalékkal, mely igen rövid lévén, beszélend a becsületes emberekről, kik mai napig is tiszteletben tartanak.

§. 2. Chronos, rómaiaknál Saturnus, nálunk Nevezetes arról, hogy saját gyermekeit elnyeldesé; néha egész népségeket, kiket „édes fiaim“-nak csúfolt, pénzestül, mindenestül a zsebébe dugott s egy unokáját megmérgezteté.

¹Lugossy József, volt debreceni főiskolai tanár kiadatlan kézírataiból. A kényesebb, vagy személyi vonatkozású részeket merészségükért és óvatosságból kénytelenek vagyunk kihagyni. Az olvasó gondolja oda, ami neki legjobban tetszik.

A mythológia szerint egyik fia helyett egy tuskót nyelt le. A dologban aligha tévedés nincs, mert a tuskó csakugyan élt eszerint mégsem azt nyelte el. Az életben maradt tuskót aztán a korybastok, más névvel jezsuiták nevelték, kik szüntelen fülébe dobolva csakugyan jókora tuskót neveltek belőle. Gyermekkorában a tuskó egy szamarat szopott. Így szól a traditió.

Chronosnak Róma Capitoliumában fel van állítva bálványszobra, melyet azonban már senki sem imád.

Viselt dolgai: ő találta fel a fekete bankót, ő csinálta meg a devalvatiót. Végre ő volt az, aki megveretett titán által vagy hatszor. Emlékére pénzek is nyomattak — vörös rézből; egyik felére arcképe van nyomva, a másikra eme szép szavak: „Dreiszig Kreutzer“. Kapható két garasért.

§. 3. Zeüs. Rómában Jupiter, nálunk Minthogy testvérei közül legidősebb volt, megkoronáztatott, a feje belenőtt a koronába s ennél fogva királynak nevezték.

Viselt dolgai: Premetheüst, aki a napból a tüzet lehozván, azzal az emberek lelkét lángra gyúlasztá, tömlőcbe csukatta, honnét őt a magyar Herkules, a municipium, kiszabadítá. A földre vízőzönt bocsa pápiros pénz képében.

Szerelmi kalandjairól egyebet nem emlegetnek, mint azt, mikor egy gróf-né, ki fülíg adós volt, a Zeüs könnyezői által fölbiztatott hogyha hidegvérű kedélyében a szerelem szikráját meg bírja gyúlasztani, adósságai kifizetnek. Tehát félórai fáradtság és courtisan csábitás után a szép menyecske annyira viszi a dolgot, hogy Jupiter ur szemérmesen felháborodva rákiálta: „Gehen sie unverschämte Person!“ Semmire sem tudott vele menni. Egyéb kalandja nem volt.

Az különben mesebeszéd, hogy Jupiter fejéből ugrott volna ki Minerva, a tudományok istenasszonya, mert onnan ugyan semmi sem ugrott elő.

Egyébiránt csinált ezer millió adósságot, míg a titánok és ezer kezűek ellene feltámadván, az Olympusról elűzték.

Festetik thronusán ülő kopasz gyermeknek vörös nadrágban, pálcával kezében.

Ő alatta volt legnagyobb díszében a pápiros idősak.

§. 4. Görögül Here, deákul Junó, tótul A régibb időből nevezetes arról, hogy férjét szerelmi kocódások következtében meg szokta pofozni. Egy ilyen tettéért Saturnus nádpálcával jól végig vert rajta s elcsukatta egy kolostorba.

Saturnus halálával újra kisütött napja. Ekkor adta össze magát Marssal, a hadak istenével s voltak vele szép pásztor órái, miket azonban felfedezni nem lehet anélkül, hogy az ember egyszerűsmind arcát el ne fedezné.

A gyöngefejú Jupitert sok rosszra rávette. Töb-
bek közt, hogy a tót Bromtesekkel a magyar Centaurusok ellen szövetkezzék; ennek következtében lett Jupiter földönfutóvá s bújosott Hammoniába birka képében.

§. 5. Mars. ... Marsnak azért nevezték, mert mikor kergették, ugyancsak el tudott marsolni.

Hogy miért volt ő oly kedves az istenasszonyok előtt, arról beszélhetnének az-i theaestélyek, mik ugyanazok az eleusisi mysteriumokkal.

Juno asszony gyakran összetévesztette őt férjével. E tévedések Marsnál is napirenden voltak.

Festetik — minthogy csatában sohasem látni belőle egyebet, mint a hátát — igen hosszú lábakkal. Akik közelebb érintkeztek vele, biztosan állítják, hogy ujjai még hosszabbak, mint lábai.

Neki szentelt fa — az akasztófa.

§. 6. Bachus, burkus nyelven F..... V....., a bor istene. Nem annyira azért, mintha ő találta volna fel a bort, hanem azért, mert a bor találta fel őtet.

Egy napon több óráig kartács-villámokat hányt a nép közé s mint később maga is megvallotta, csupáron csupa félreértésből.

Festetik: fején szarvakkal s vörös orral; az előbbi címernek okát felesége tudhatja, az utóbbiét a korcsmásosok.

§. 7. Apollo, bajorul L....., a múzsák istene.

Elsőbben azért, mert verseket szokott írni, rosszakat, mint a veszedelem, még azonfelül azokat fel is olvasta. Egyszer, mikor minisztereit elkergette, a nép tanácsosainak egyike azt tanácsolta neki, hogy olvasson fel egy párt verseiből a népnek, bizonyos lehet róla, hogy ő maga marad a csatatéren, a többi mind elszalad.

Másodszor azért, mert egy korbácsos muzába volt szerelmes, kinek neve: Erato Lolla Montes s kicsinybe múlt, hogy muzájával együtt Boeotiába nem kergették. Akkor aztán füttyülhetett volna; az pedig táncolhatott volna.

Egyébiránt ami halad, nem marad.

§. 8. Midas király = Teleki Ádám.

Midas király, fejének koronáját kivéve, minden egyéb ékességével büszkélkedik; még a nádszál is az ő füleiről beszél. Neki is az a baja, hogy Pánhoz (Bán) szított inkább, mint az igaz ügyhöz.

§. 9. Philemon és Baucis = B..... K..... miniszterium. Hires halandók Jupiter iránt mutatott vendégszeretetükről. Különség közöttük az, hogy míg Philemon és Baucis Jupitert szívesen látták, ezért egyetemlegesen faképpé változtanak, addig a B..... K..... miniszterium e kitüntetését jószándék által elérte.

§. 10. Centaurusok: emberek, kik a lóhoz hozzá vannak növe. Nálunk huszároknak nevezik.

§. 11. Cerberus: háromfejű pokolbeli kutya; mai neve: Hurbán, Stur és Hodzsa.

§. 12. Chaos, olyan semmi, amiből mindenség lett; nálunk Corpus Juris a neve. Olyan mindenség, amiből semmi lesz.

Irodalmi Szemle.

Rovatvezető: Sz. Sz. I.

Abrándok világa. (Szabó Kálmán versei. Nagykaroly 1909. 4°. à 1:40 korona.)
Vannak az emberek közt úgynevezett boldog emberek, akiket az tesz boldoggá, ha apró, kicsinyes, de nekik nagyon tetsző érzéseiket, mindennapi felszínes kellemetlenségeiket, amiket költői nagyítóval csalódásnak neveznek, a rájuk permetező örömeiket, vagy pillanatnyi bánatokat versekké zenghetik.

Egy ilyen ember könyve áll előttem. Kicsinyke könyv. Talán éppen az az egyetlen jó oldala. Hiszen olyan sok ártalmatlan hibát mutat így is, nem önmaga, hanem az olvasói iránt. Diák ember és egészen fiatal. Most kezd verselni, a második iks ráborulása után, ahogy azzal együtt ráborult a tavasz is minden virágával, amiben sok a színtelen és sok az illat-talan.

Mikor a diák szerelmes, akkor verset ír. Minden diák ír verset, amikor szerelmes. De ha csak akkor ír, jobban teszi, ha magának. Szabó Kálmán nem született poétának. Amint látszik, nem is lesz az soha. Nem is tart erre számot. De mégis hibázott, mikor azzá lenni akart. Későn kezdte a poétázást ahhoz, hogy valamivé lehessen. És nagyon korán mutatkozott be. Mielőtt még valami lenne. Ezért nem is rovom fel neki bűnül. Tudom, hogy örömét találta e kicsi könyvben.

Érdemileg nem lehet sokat beszélni róla. Talán semmit se. Nem lehet erőszakolni a múzsát. Olyan az, mint a kiábrándult leány. Tettetésből még csókol. De már nincsen íze a csókjának!

Szabó Kálmán mindent elmond, amit csak gondol. Kár érte. Mert aki verset ír, annak ízlése legyen. Jó ízlésű ember pedig sok van és még sem poétázik. De aki írni akar, annak prózában sem szabad úgy írni, mintahogy írta ezeket a verseket a versíró.

Olyan versek ezek, milyeneket a gimnázium négy alsó osztályában írni szoktak azok, akikről azt mondja az éles, sejtő szemű tanár úr: ebből lehet valami — idővel. De ő már kiesett abból a korból, amiben azt mondhatnánk rá: idővel. A húsz éves poétának, ha poéta, már lenni, látszani kell valaminek.

Ami hatást ezek a versek gyakorolnak az olvasóra, az a jóleső mosolygás édes anyja. Nem lehet komolyan venni. Olyan naiv, annyira ártatlan és gyermeki mind. Még a technikával sincs tisztában. Pedig ma már a jó vers is csak jó technikával mutat. Evvel néha még a rossz is! De hátha ez sincs. Milyen lesz e nélkül a rossz vers?

Szabó Kálmán nem rossz ember. De nem jó poéta. Nem akarom kiűzni az olimpusi berkekből, hiszen okot nem adott rá. Talán majd magától is rájön, hogy jobb lesz neki csak a patakparti füzes árnyékában. Ha akit szeret, örül a versének, boldog legyen és ám írjon. Hiszen ma már nem is valaki, aki nem ír. De vannak, akik addig valamik. És miután már írtak, ezt az illuziót is elveszítik.

Szépen gondolkozó, egyszerű, nemes fej. Mindent megérező, tiszta, csendes lélek. De ki törődik ma avval, hogy X. mint érez, ha az az érzés magában is mindennapi. És ha megírják, akkor meg éppen unottá, banálissá, mosolyogtatóvá válik.

Vannak sokan, akik írnak. Azok se mindent. Sokszor az igazi nagy poéták sem tudják megírni, amit megéreznek. És sokszor talán az a legszebb vers, amit megérez, de megírni nem tud. Miért ír mindenki, aki érez és miért érez, ha írni nem tud?

Ki tudna rá feleletet adni?

Egyletek.

A Magyar Irodalmi Társulat november 27-én rendes ülést tartott, melynek tárgysorozatán az elnöki előterjesztések után Oláh Károly 1. th., a Társulat aljegyzője olvasta fel humoros történetkijét: A virágnak megtiltani nem lehet, vagy Consilium abeundi címen, melyért más hozzászóló hiányában, elnöki indítványra, a Társulat köszönetet szavazott. Németh Károly 2. th. Endrődy Sándor: Visszavárlak című költeményét szavazta nagy hatással. A Társulat Szombati Szabó István 4. th. indítványára és hozzászólása után a szavalatot első fokra méltatta. Debreczeni István 4. th. a Nyugatiak keleti (debreczeni) útjával kapcsolatban, mint aktuális témáról, a modern irodalomról tartott szabad előadást és felolvasást. A felolvasás nagy vitát provokált. Szombati Szabó István hosszasan tárgyalja a kérdést, miután azonban előadását idő előrehaladottsága folytán nem fejezhette be, a vitára pedig még több hozzászóló is jelentkezett, elnök a vita letárgyalására a következő heti ülést állapítja meg.

A „Főiskolai Gyorsíró Egylet“* című s múlt számunkban megjelent közlemény téves értesítés alapján csúszott be lapunkba. Az igazság az, hogy nem „nehány ember“, de az egylet tagjainak az akadémiai tanács által szentesített alapszabályhoz ragaszkodó többsége elvi harcot kezdett, amelyet illetéktelen, az akadémián kívül álló egyének személyi harccal alacsonyítottak le. Sajnos, az ifjúság önértékes és az autonómiához ragaszkodó része éppen a törvények őreivel került itt összeütközésbe. A nov. 6-i rendkívüli közgyűlésen az erőszak s idegen elemek beavatkozása elleni tiltakozás után kivonult a gyűlésteremből s az ott maradt frakció hozott aztán egyhangú (!?) „megbélyegző“ határozatokat (!). Hová lettél, hová, híres kálvinista alkotmányosság és önérték a debreczeni ős kollégium falai közül!?

A M. I. T. új tisztikara. A december 13-iki közgyűlés a Magyar Irodalmi Társulat tisztikarát a dec. 10-iki közgyűlésen történt egyetemleges lemondás folytán újból alakította. Elnök lett egyhangú bizalommal és nagy lelkesedéssel: Debreczeni István 4. th. Főjegyző: Boross István 2. jh. Titkár: Orosz Tamás 2. jh. Pénztáros: Takács Imre 3. th. Aljegyző: Oláh Károly 1. th. Horkay Gyulának a Roncsik Jenő lemondása folytán kiadóhivatali főnökké történt megválasztása s ez állásában most történt megerősítése következtében betölteflénül volt ellenőri állásra: Herbály Gyula 2. bh. választatott meg. Választmányi tagok: Bereczky József 4. th., Györék József 3. th., Németh Károly 2. th., Borsy István 1. th., Dávid Miklós 2. jh., Sinay Gábor 1. jh., Ováth Pál 1. jh. és Szücs Kálmán 1. jh.

A Főiskolai Lapok szerkesztését a közgyűlés ismételtén és továbbra is Szombati Szabó István 4. th.-ra bízta.

A Joghallgatók Segítő Egyesülete ez iskolai év folyamán, a farsang alatt ünnepli meg fennállása 40 éves jubileumát. Az ünnepséget bállal egybekötve tervezik s az ennek minő módon rendezése körül felmerült differenciák következményeképen a Vigalmi-bizottságnak legnagyobb része le is mondott. Nagyobb egyetértéssel, az egyéni elhatározásnak erőszakkal való érvényesítése nélkül az ünnepélynek fényes keretekben való megrendezése annyival is inkább sikert ígérne, mert az akadémiai Tanácsnak, mint tudjuk, semmi kifogása a jubileumi bál ellen. Különben az ünnepély sikerének érdekében az elnök, M. Dósa István nagy és tevékeny munkásságot fejt ki. Egy „jubileumi alapítvány“ céljaira teendő nagyobb tőke összehozására testületek és magánosok körében a

* E más oldalról érkezett közlemény közreadásával a polemikát egyszersmindenkorra kizártam. E helyen azonban tartozó kötelességemnek ismerem, hogy a leghatározottabban és a legkomolyabban s minden további gyanakvást kizáróan kijelentsem, miszerint a szerkesztőségünkön kívül álló körből származott, inkriumbált cikk szerzője nem V. K. — Szerkesztő.

gyűjtés igen kedvező előjetelek mellett indult meg. A városi tanács a beadott kérelem folytán szintén hozzájárult az alapítvány tőkájéhez 500 koronával, oly képen, hogy az „Debreczen sz. kir. város alapítványa“ címén az Egyesület bárminemű vagyonától elkülönítve és tisztán e célra kezeltesse s kamataiból évenként egy debreczeni származású joghallgató kapjon segítséget. Az alapító oklevél bemutatására a v. tanács 1910. január 15-ét tűzte ki. Amidőn e szép tényért a nem es tanácsnak újabb hódolattal tartozunkat kifejezzük, óhajtuk, hogy belső széthúzások és egyéni jellegű torzsalkodások a szépnak ígérkező jubileumot dugába ne döntsék,

A Hittanszaki Önkérző Társulat december 1-én tartotta *nyolcadik* rendes heti közgyűlését. A XXV. zolt. 1. versének eléneklése után *Thamássy Géza* 4. th. imádkozott sikerülten. *Nagy István* 3. th. folytatta „János 2. levelének izagogikai méltatása“ című értekezését, majd *Papp Gáspár* 3. th. olvasta fel a „Modernizmus és a hit“-ről szóló munkájának 'első részét. A közgyűlést a CXVI. zolt. 1. versének eléneklése zárta be.

Mírek.

Válság. A M. I. T. választmánya ülést tartott december 2-án, melynek tárgysorozatán a karácsonyi legényosztás szerepelt első sorban. Apróbb referádák tudomásul vételē után Szombati Szabó István 4. th., a Debreceni Főiskolai Lapok felelős szerkesztője adta be tisztségéről hosszasan megokolt lemondását. Az elnök és Debreczeni István 4. th. választmányi tag behatóan bírálván a kérdést, a lemondást időszerűtlennek találják s bár azt a szerkesztő már lapunk legutóbbi számában nyilvánosan is publikálta, a választmánynak elfogadásra nem ajánlják s az ifjúság szolidáris veleérzése felől a szerkesztőt megnyugtatta, őt ifjúsági érdekből állásában megmaradásra utasítják, abban a reményben, hogy az ifjúság újabb kérelmezése esetén az ünnepélyt méltó keretek között megtarthatják s az annak tartása elé gördült akadályokat elhárítják. Tovább menőleg az alapszabályok revíziójának szükségessége került tárgyalás alá. A választmány az előkészületek megtételével elnököt, főjegyzőt, titkárt bízta meg.

A M. I. T. december 10-én délután újabb választmányi ülést hívott egybe, melynek keretében Sebestyén Béla 4. th. elfoglalandó segédlelkészi áltomására tekintettel az elnöki tisztségről lemondott. A gyűlésen részt vett dr. Pap Károly bölcséleti tanár ur is, a Társulat felügyelője. Keserű és éles szóharok közben odaalakult a helyzet, hogy a legutóbbi tanácsi elhatározás következtében, mely a Főiskolai Lapok és a Közlöny ötven és negyven éves jubileumi ünnepélyének „erkölcsi és anyagi sikertelenség előreláthatósága és a körülmények mérlegelése“ folytán

a városi színházban a tavasszal leendő megtarthatását ismételtelen nem engedélyezte, a választmányi ülést közvetlenül követett s a szenvedélyek nagyobb viharával tomboló közgyűlés keretében a M. I. T. egész tisztikara beadta lemondását, miután az ugyan ezen időben tartott választmányi ülésen a Debreceni Főiskolai Lapok felelős szerkesztője részint a fenti ok miatt, részint a lap irányát és szenvedélyes hangját s a szerkesztő kezdő és záró cikkeit ért kritika következtében korábbi lemondó kérelmét megújította, az elnöki tisztségre jelölt Debreczeni István 4 th. pedig a jubileumi ünnepnek a tervezett keretek között meg nem tarthatósága miatt a jelölést el sem fogadta.

A szenvedély vad hullámozása túlságba hajtotta a kedélyeket. Úgy látszott, hogy ez a korlátlanul tomboló vihar megsemmisíti az Irodalmi Társulat életét. A most már tisztikar nélküli egyesület átmeneti ügyeinek vezetésével a közgyűlés Bereczky József 4 th., Czira Árpád 1 jh. és Herbály Gyula 2 bh. tagokat megbízva, az Egyesület sorában leendő végleges intézkedésre új határnapot tűzött ki. A fenn tartó bizottság megfontolt intézkedései és a lassan lecsillapodott kedélyek mérsékelése eredményezte, hogy a december 13-án délután tartott új közgyűlés az Egyesület életbentartását kívánva kifejezésével annak, hogy a novemberről elmaradt jubileumi ünnepélyt ha bár nem a színházban is, de méltó keretek és nagy arányok között a tavasszal mégis megrendezni óhajtja, — a régi tisztikart egyhangú lelkesedéssel újra megválasztotta s az elnökségre Debreczeni Istvánt, Szombati Szabó Istvánt pedig a Főiskolai Lapok további szerkesztésére megnyerve, a közgyűlés abban az emelkedett hangulatban ért végét, mely a Társulat életét a lelkes tisztikar vezetésével a jövőre is biztosítani fogja.

A királygyűrűs debreceni diák, dr. Hegymegi Kiss Pál, ki a múlt hónapban tartott egyházkerületi közgyűlés keretében lezajlott tanárválasztás alkalmával a jogbölcseleti katedrát elnöki döntés útján nem nyerte meg, a doktorrá avatása alkalmából kapott gyémántos királygyűrűt most köszönte meg Ófelségének. A király december 13-án délelőtt $\frac{3}{4}$ 10 órakor fogadta dr. Hegymegi Kiss Pált kihallgatáson. Mint halljuk, a kecskeméti jogakadémiai az ide megválasztott dr. Thegze László jogtanár eltávovása folytán megürült tanszékét dr. Hegymegi Kiss Pállal fogja betölteni. Őszinte örömmel üdvözljük és minden jót kívánunk a királygyűrűs debreczeni diáknak.

Alapvizsgai írásbeli tételek. A theológiai tanárkar az 1909-10. iskolai évre a második éves hittan hallgatók theológiai alapvizsgálatára a következő írásbeli tételeket tűzte ki: a) **Egyháztörténelemből:** „Kálvin születése négyszáz évi emlékünnepélyének s a magyar reformátusok Genfben megjelenésének hatása egyfelől külföldre, másfelől magyar református

egyházunkra s a magyar protestáns szakirodalom megnyilatkozása (Kálvin irodalmi termények); b) **As Ó-szövetségi bevezetés köréből:** „Deüteroészaiás próféciája s az úgynevezett tritoészaiási szakaszok (Ézsaiás 40-66. részei) izagógikai szempontból.“; c) **A vallásbölcseletből:** Monotheizmus a népek vallásában.“ **Beadási határidő: 1910. május 1.**

Elekció. A diákéletben nagy fontosságú legáció választás, vagy más néven elekció e hó 17-én, délután két órakor tartatik meg a hagyományos formák keretében kulacs, pipaszó és úgynevezett elekciós versek felolvasása közben. Legációba menő diákjainknak jó szukcesszust, mindenkinek boldog ünnepeket kívánunk.

Szünet. A félévi szünet főiskolánk akadémiai szakán december 17-én kezdődik és tart január 2-ig, amikor a félévi kollokviumok az összes fakultásokon megkezdődnek.

Thaly-emlékünnepély. A Csokonai-kör december hó közepe táján Thaly-emlékünnepélyt rendez, mely alkalmából átiratilag megkereste a Magyar Irodalmi Társulat elnökségét az ifjúság köréből egy alkalmi szavaló kiküldése iránt. A Társulat választmánya az ünnepélyre Németh Károly 2. th.-t küldötte ki.

Kazinczy-ünnepély. A ref. főgimnázium önképző-köre magas színvonalon álló ünnepélyt rendezett dec. 11-én délután a nagy irodalmi férfiú születésének 150 éves évfordulója alkalmából. Az ünnepély, melyen a tanárkar is szép számmal volt képviselve, d. u. 4 órakor kezdődött Papp Lajos 8. o. t. elnök emlékbeszédével, melyben a hatalmas íróművész küszködéséről s lankadatlan buzgalmáról emlékezett meg, kiemelve Kazinczynak nyelvünk fejlesztése körül kifejtett nagybecsű fáradozásait. Majd Benedek Sándor 7. o. t. szavalt nagy hatással Tompa Mihály „Kazinczy Ferenc emlékezetére“ című költeményét. Ezután Fráter Ferenc Iván 5. o. t. hegedült nagy precizitással s művészi könnyedséggel Haendeltől egy szonátát Horváth István 7. o. t. ügyes zongorakisérete mellett. Negyedik számként Karácsony Sándor 8. o. t. olvasta fel eszmékben bővelkedő s helyes megfigyeléseken alapuló „Kazinczy levelei“ című munkáját. Török József 7. o. t. igen szépen szavalt Kazinczy „Gibárt és Irma“ című költeményét. Fráter Sándor 8. o. t. sok tapssal jutalmazott zongorajátéka s az elnök záró szavai után a jól sikerült ünnepély véget ért.

A Főiskolai Énekkar egyik alapítvány tevőjének **Jámbor Ferencnek** emlékezetére december 3-án d. u. 5 órakor tartott szépen sikerült emlékünnepélyt a főiskolai énekkeremben. Marschner bús melódiájú „Gyászének“-ével nyitotta meg az énekkar az ünnepélyt. Nagyt. **Csiky** Lajos theol.-dékán, felügyelő tanár megnyitó beszéde és a jutalmazottak neveinek felolvasása után az **énekkar** adta elő Hüber K. „Édes hazám“ c. hatalmas műdarabját a tőle megszokott erővel s preciz kidolgozással. **Németh** Károly 2. th. szavalt a nagy sikerrel Nil „Történet a Kőrös partról“ c. költeményét. Majd **Molnár** Ferenc 4. th. szólóénekével gyönyörködtette a hallgatókat (Haydn-

Csokonai: Hamar követje...) Nagy Sándor 4. th. (I. hegedű), Tariska Gábor 2. th. (II. hegedű), Nagy János 1. th. (viola) és Vass Lajos 2. jh. (cello) zene-kísérete mellett. *Oross* Tamás 2. th. sikerült vígszavalata után az *énekkar* Borsay S. Székely dalaival zárta be az ünnepélyt.

Új kiadó főnök. A Roncsik Jenő lemondása folytán lapunk megüresedett kiadóhivatali főnöksége a M. I. T. választása folytán Horkay Gyula 1. jh.-val töltött be.

Szerkesztői üzenetek.

(Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.)

Lapunk legközelebbi száma a félévi kollokviumok miatt január 20-án fog megjelenni.

Lapunk olvasóit és mindazokat, kiknek mutavány számot küldtünk, kérjük, hogy előfizetéseiket legalább egy fél évfolyamra beküldeni, vagy ellen esetben a lap illető példányát posta fordultával visszaküldeni sziveskedjenek.

Egyetemi Lapok. (Bpest.) A 11, 13. számot megkaptuk, de a 12-iket nem! Talán nem is küldték? Sziveskedjétek pótlólag azt is beküldeni. A cserepéldány megy. Üdv!

H. Gy. (Debrecen.) Az „Én testem“, meg az „Ifjú vének“ versedet nem hozhatom. Bizonyos hátramaradást látok belőlök az eddigihez képest. Máskor is lássunk!

L. J. A kéziratokért köszönet. A „Hangulatok-gondolatok“ ebben a formájában nem üti meg a mértéket. A versben még megjárja a póz, de a prózában semmi helye nincs. Másként érdekes dolognak látszik, de nincs formája, határozottsága, iránya. Mi a modernségnek, ha az egészséges és eszthétikus haladást jelent, nem vagyunk ellenségei. Azonban az „élet-vér“, „gyászpiros“ s más hasonló kifejezések még előttünk sem kedvesek. Ezekhez a rapszodikus gondolatokhoz egyáltalán nem illenek az oktató részek, bizarr jelzőinek stereotipitása pedig rontja a hatást. Póz nélkül, kevesebbet affektálva, de többet átérezve nagyon kicsi hijján igen jó dolog lett volna belőle. Próbálja ezek alapján átdolgozni a folytatását kérjük és érdeklődve várjuk. A két vers közül a „Jövő“ csak kísérletezésnek látszik. A másik sikerült. Csodáljuk e két vers egyszerűségét. Még arra figyelmeztetjük, hogy máskor a papírlapnak csak egyik oldalára írjon. Ez technikai követelmény.

Z. I. Ez úton is köszönet.

M. G. (Hmvehely.) Mit jelent ez a mély hallgatás? Amint látod, megmaradtam. Mert maradnom kellett.

— **mo.** — A kritikus csak igazságos lehet, de nem udvariaskodhatik. Különben a tárgyilagosság nem zárja ki az udvariasságot, de az elnézést igen. Kellemetlen eredmények jönnének elő, ha minden beküldött tárgyat az elnézés és más eféle szempon-

tok figyelembevételével bírálnánk meg. A „szólj igazat, betörök a fejed“ közmondás itt és most nagyon aktuális.

Gyorsírók. A közölt és inkriminált cikk kivülről jött. Az „audiatur et altera pars“ elvénél fogva a replikának hely adatván, a tárgy véglegesen befejeztetett. Elég ennyi a kellemetlenségből. Minden olvasónak más és más igényei vannak. Épen ezért lapunk igyekszik felölelni minden irodalmi irányzatot is, hogy az igényeknek lehetőleg minden oldalról megfeleljen. De politikát üzni veszélyes dolog. Gyakran saját egyéni elvi szabadságunkért is megkövezéssel fenyegetnek s minden egyes közleménynek meg lévén a maga ellensége, örökös támadásoknak tesszük ki magunkat, ami nagyon ártalmas dolog nemcsak minket, hanem a lapot illetőleg is. Mert nagy hiba az, ha nem tud egy ember száznak a szája íze szerint dolgozni.

Főiskolai munkatársainkat fokozottabb tevékenységre és támogatásra kérjük, mert némelyek a lap jellegét veszélyeztetve látják az által, hogy elismert és tekintélyes tollú, de külső munkatársak megtisztelő segítségével lehetővé teszi lapunk megjelenését és nivóra emelését.

— **sa.** — (Berlin.) Nálamnál csüggedtebb te sem lehetsz. És én nekem mégis minden muszáj! Pedig nekem több okom is van rá talán, hogy még csüggedtebb legyek. Még várnod kell rá soká, hogy mindent megírassak. Nagy dolog az nagyon. És én gyenge vagyok még hozzá. A hétszer rettenetes élet most ontja rám az el nem követett bűnök büntetését. Erőmet felülmúlón erlködöm. Úgyis ki tudja, mi lesz a vége? Nem bírok semmi szellemi munkát. A lap minden erőmet igénybe veszi. Alig van segítségem. A te kéziratod is még mindig késik. H. N. J. ott van, úgy tudom, köztetek. Irtam neki novelláért. Te is figyelmeztess. Várlak benneteket.

K. Á. Nagyságod szivessége nagyon lekötöztetett bennünket. A „Fejedelem diákja“-t a következő számban hozni fogjuk. A lap megy.

Cserép. Levelét megkaptuk. Most már értjük. Azt hittük, magán megrendelés, azért ment az önk. körnek is külön.

Patakiak. Mi történt nálatok? Szeretnék tudni egyet-mást a „Lelkész egyesület“ híradásai nyomán.

K. A. A kívánt információkat csak ünnep után adhatom. Az ígért cikket lapzáráig nem kaptuk. Köszönjük és kérjük ez úton is Nagyságod irántunk való szíves érdeklődését.

dr. M. I. (Hb.) Levél ment. A választ már csak lakásomra: (Bethlen u. 56.) kérném.

M. J. (Kolozsvár.) A katonasorból is jöhetne valami. Lapodat megkaptam. Majd válaszolok. Pá!

R. J. A poros papirosokat porold meg jobban és csak azután tedd a ládába, mert ha felszáll a pora, baj lesz.